

Hendriksen: At man i en Betænkning anfører visse Betænkeligheder, turde være noget, som er set før. Det er ikke mig, som har affattet denne Betænkning, det er ganske rigtigt, men jeg er Medunderskriver, og jeg har Medansvar for, hvad der staar i Betænkningen, og er mig ogsaa mit Ansvar bevidst.

Fraenkel: Mine Udtalelser i Dag skal tage samme Udgangspunkt som de, jeg fremsatte for nogen Tid siden, nemlig den højtærede Statsministers Udtalelser ved Fremsettelsen af Støttelovforslaget. Jeg minder atter om, at Statsministeren her var klar over, at det var mere end en Krise, vi stod i. Han angav jo flere dybereliggende Aarsager til den nuværende Tilstand. Han sagde, at den Opgave, der stilles os, er ikke alene at afhjælpe et øjeblikkeligt Onde, men tillige at lægge vort Erhvervsliv saaledes an, at vi kan tænke paa at forsørge de kommende Slægter derved. I den Anledning pegede han ogsaa paa Udvandringen og erindrede om, hvordan den af kendte Aarsager var blevet mindre, og han savnede den som et Led i en for den øvrige Befolkning frugtbar Anvendelse af Slægten. Det var egentlig en noget anden Maade at betragte Udvandringsspørgsmaalet paa, end man er vant til, en Maade, der i høj Grad stemmer overens med den Maade, hvorpaa jeg betragter det, idet jeg ikke betragter Udvandring som et Middel til at blive af med nogle Folk, men tænker mig den som et Middel til at skabe Støttepunkter for vor Handel og vort hjemlige Erhvervsliv, ligesom jeg i det hele kunde slutte mig til Statsministerens Udtalelser herom. Men jeg nævnte ogsaa, at den allervigtigste Grund til den Misère, som vi og alle andre Lande staar i, havde den højtærede Statsminister ikke taget med. Det er jo denne, at vor Eksport til oversøiske Lande er gaaet tilbage og har maattet gaa tilbage overfor den Tendens, der var i hine Lande til at forsyne sig selv og til at træde i Konkurrence med os. Jeg mindede om, hvor overordentlig kostbar en Kulturtilværelse er for Lande og Samfund som for den enkelte, at der endnu ikke var nogen Kulturkreds, der havde kunnet eksistere ved sig selv; alle maatte de paa en eller anden Maade tage Indtægter udefra, og det havde Europa ogsaa maattet gøre. For at kunne eksistere havde det før Krigen maattet eksportere Varer til et Beløb af 44 Milliarder Guldmærk, altsaa omtrent 40 Milliarder Kroner, i Hovedsagen jo Industrivarer. Jeg pegede paa, hvordan Europas Eksport til de For-

enede Stater i Forhold til hele de Forenede Staters Import var gaaet ned med 16,6 pCt.; sammenholdt med Tiden før Krigen, og at der for Japans Vedkommende forelaa et lignende Forhold, og jeg sluttede med at sige, at det, som Støttepolitikken — hvis jeg maa kalde den saaledes — tog Sigte paa, var noget ganske selvfølgeligt. Det var, hvad jeg kalder Saneringen af vort Erhvervsliv. Det var den store Oprydning for at faa Lys og Luft ind i Lokalerne og muliggøre Oversigt, men derefter forelaa der de virkelige politiske Opgaver. Den ene var Forsvaret af Stillingen i Øjeblikket for at give os Ro og Frist til at træffe de videre Foranstaltninger, og den anden var bagved dette Dække at løse det egentlige, det store Problem, Beskæftigelsen af vor stadig stigende Befolkning. Til at løse det første, det øjeblikkelige Problem, Krisen, om De vil, var de fleste af de Støtteforanstaltninger, der er foreslaaet i Statsministerens Lovforslag, efter min Mening anvendelige. Det forekommer mig, at Lovforslaget er et godt Forhandlingsgrundlag. Men der maa mere til, der maa mange Ting til, som mange ikke synes om, der maa ogsaa noget Djævelskab som Told i det; det er ikke til at undgaa efter min Opfattelse. Det gælder om i Øjeblikket at værgø; vor egentlige Handelspolitik kan vi saa vælge bagefter.

For at komme frem til en egentlig Handelspolitik, maa man gaa to Veje; den ene Vej er en yderligere Udvikling af de Værdier, de Kræfter, som ligger i selve den Natur, vi staar i. Det er det ene, og det skal tages i videste Forstand, naar jeg taler om Værdier og Kræfter. Kræfterne, jeg tænker paa, er mangeartede, jeg tænker ogsaa paa aandelige Kræfter. Det er den ene Vej, og den anden er den organiserede Udvandring, altsaa med det Formaal at skaffe Afsætningscentrer i Udlandet, der, om de end er skilte fra os politisk, dog tilhører os økonomisk, derved at vi er i Fællesskab med dem, i et nationalt Fællesskab, i et Kulturfællesskab med dem; derved giver de os en Fortrinsstilling, det, man i Forretningssproget kalder en good-will. Det er det hele, og det er ogsaa det hele, der behøves; for der er efter min Mening ikke Skygge af Tvivl om, at hvis vi havde udnyttet vore Udvandrere, f. Eks. i Nordamerika og i Sydamerika, paa denne Maade, vilde vi kunne have haft en ganske overordentlig stor Afsætning i dette Øjeblik og maaske i mange vanskelige Øjeblikke i vor Nations Liv. I det hele taget, de betydelige Interesser, som vi foruden denne har af vore Udvandrere, fører til